

Ügyszám: **IV/00005/2013**
Első irat érkezett: **2013.01.03**
Az ügy tárgya: **a Kúria Pf.IV.20.217/2012/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz (moderálás nélküli internetes hozzászólás és véleménynyilvánítás szabadsága)**
Eljárás típusa: **Alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §)**
Indítványozók típusa: **az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet**
Előadó: **Bragyova András Dr.**
alkotmánybíró:
Indítvány: **Indítvány befogadva.**
befogadás:
Befogadás dátuma: **2013.03.11**

Az indítvány lényege:

Az indítványozó - az Abtv. 27. §-a szerinti eljárás keretében - a Kúria Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete és az annak alapjául szolgáló ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kéri.

Az indítványozót a támadott ítélet elmarasztalta a jóhírnévhez fűződő jogok megsértése miatt, mert az általa működtetett honlapon megjelentetett két hozzászólás tartalma túllépte a véleménynyilvánítás megengedett határait; a honlap súlyosan sértő, lealacsonyító hozzászólásoknak adott helyet.

Az indítványozó szerint az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdés amellelt, hogy az ügy érdemét befolyásolta, alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető, mert a véleménynyilvánítás szabadsága intézményi oldalának meghatározására ad lehetőséget. Álláspontja szerint, ha az Alkotmánybíróság nem semmisíti meg a támadott ítéletet, akkor a moderálás nélküli internetes hozzászólás Magyarországon jogszerűen nem működtethető, hiszen a tárhelyszolgáltató általa nem befolyásolható módon keveredik jogsértésbe. Ez alapvetően korlátozza az internetes véleménynyilvánítás formáit és lehetőségeit, és ezzel sérül az Alaptörvényben foglalt véleménynyilvánítás szabadsága.

Támadott jogi aktus:

**a Kúria Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete,
a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.129/2011/4. számú ítélete,
a Fővárosi Bíróság 19.P.21.022/2010/7. számú ítélete**

Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései az indítványban:

**IX. cikk (1)-(2) bekezdés
28. cikk**

Indítvány szövege:

[IV_5_2013_0_inditvany_anonim.pdf](#)

Határozat száma: **19/2014. (V. 30.) AB határozat**

Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései a döntésben:

**I. cikk (3) bekezdés
VI. cikk**

IX. cikk**IX. cikk (1) bekezdés****IX. cikk (2) bekezdés****IX. cikk (6) bekezdés**

Kelte: **Budapest, 2014.05.27**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Paczolay Péter* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő
h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s**I.**

[1] Az ügyvéd által képviselt Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.

[2] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítélete – a Fővárosi Bíróság (jelenleg Fővárosi Törvényszék) 19.P.21.022/2010/7. számú és a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.129/2011/4. számú ítéleteire is kiterjedő hatályú – megsemmisítését, mert ellentétesnek tartja az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint 28. cikkével.

[3] 1.1. Az indítványozó – internetes tartalomszolgáltatók önszabályozó társadalmi szervezete – állásfoglalást bocsátott ki egy ingatlanforgalmazással foglalkozó gazdasági társaság, a későbbi felperes hirdetési gyakorlatáról, amelyet közzé is tett a honlapján. A közlemény rögzíti, hogy számos felhasználótól panasz érkezett a felperes gazdasági társaság által üzemeltetett honlapok szerződési gyakorlatával összefüggésben, melyet az indítványozó megvizsgált, és etikátlannak, tisztességtelennek tartott, továbbá kinyilvánította, hogy akkor is ilyennek tartja a felperes gazdasági társaság rosszhiszemű és a felhasználók megtévesztésén alapuló gyakorlatát, ha a gyakorlat jogellenességét bíróság nem állapítja meg. Egyúttal felhívta a felhasználók figyelmét a tudatos internet-használat fontosságára, a felhasználási feltételek körültekintő elolvasására. Az indítványozó állásfoglalását utánközzölte egy internetes sajtótermék, valamint hasonló tartalmú cikket jelentetett meg egy másik internetes portál is.

[4] A felperes úgy vélte, hogy az indítványozó közleménye és a hozzáfűzött kommentek, valamint annak továbbközlései, így a másik internetes oldal hasonló tartalmú cikke személyiségi jogot sértenek, ezért keresetet nyújtott be – többek között – az indítványozó ellen. Álláspontja szerint az alperes(ek) megállapításai nem igazak, valótlan tartalmúak, és ezáltal a jóhírnév védelméhez való jogát sértik.

[5] Az indítványozó (a per I. rendű alperese) a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Ektv.) 2. § 1) pontja 1c) alpontja alapján közvetítő szolgáltatónak minősül, ezért a hozzászólások tartalmáért nem tartozik felelősséggel. Az Ektv. 7. § (3) bekezdése alapján a közvetítő szolgáltatók nem kötelesek a blogok, hozzászólások moderálására, tartalmuk ellenőrzésére, a szolgáltatók kizárólag tárhelyet és felületet biztosítanak a tartalom elhelyezésére. A hozzászólások egy kattintással, az indítványozó közreműködése, ellenőrzése nélkül jelennek meg a webes felületen.

[6] Az indítványozón kívül a perben résztvevő II. és III. rendű alperesek alkotmányjogi panaszt nem nyújtottak be, így álláspontjuk ismertetése jelen ügyben szükségtelen.

[7] A Fővárosi Bíróság 19.P.21.022/2010/7. számú ítéletében megállapította, hogy az indítványozó az általa üzemeltetett honlapon elhelyezett cikkhez kapcsolódó bejegyzésekben (kommentekben) megjelenő, a felperesre vonatkozó negatív tartalmú kifejezésekkel megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait, és a felperes számára perköltség megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A Fővárosi Bíróság – többek között az Alkotmánybíróság határozataira is hivatkozva – megállapította azt is, hogy az indítványozó közleménye, mely etikátlannak minősíti a felperes tevékenységét (hirdetési gyakorlatát), élesen kritikus, elítélő véleményt formál a felperesi honlapok gyakorlatáról, de nem lépi túl a véleménynyilvánítás alkotmányosan megengedett határait, így ebben a részben elutasította a felperes keresetét. Ugyanakkor a bíróság a kapcsolódó kommentekkel összefüggésben kimondta, hogy azok az olvasói levelekkel esnek egy tekintet alá, szerkesztett tartalomnak minősülnek, ezért tartalmukért az alperes jogi felelősséggel tartozik. Mivel ezeket a bíróság kifejezőmódjukban indokolatlanul bántónak, sértőnek találta, ezek tekintetében – az alperes kizárólag közvetítő szolgáltatói mivoltára vonatkozó érveit figyelmen kívül hagyva – megállapította a jogsértést.

[8] 1.2. A peres felek az elsőfokú ítélet ellen fellebbezéssel éltek, melyben az első fokon is felhozott érveket ismételték meg. A Fővárosi Ítéletábra 8.Pf.21.129/2011/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben eltérő indokolással helybenhagyta. Kimondta, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan tett különbséget az alperesek (köztük az indítványozó) honlapján megjelent közlések és a hozzászólások között, és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy míg előbbiek nem, utóbbiak jogsértőek, és tartalmuk miatt alappal igényelhet a felperes személyiségi jogi védelmet. Rámutatott arra is, hogy – eltérően az elsőfokú bíróság álláspontjától – a hozzászólások nem minősülnek olvasói levélnek, melyek közlése előzetes szerkesztői szűrés után történik, a kommentek

esetén azonban ilyesmire nem kerül sor: aki a honlapon regisztrál, hozzászólhat, ez azonban az Ítéltábla szerint nem jelenti, hogy a honlap tulajdonosa ne tartozna felelősséggel a hozzászólásokban megvalósuló jogsértésekért.

[9] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a kommentek nem olvasói levelek, hanem magánjellegű megnyilvánulások voltak, ezért nem tartoznak az Ektv. tárgyi hatálya alá, így az alperes sem mentesülhetett a közvetítő szolgáltatóra vonatkozó (számára kedvezőbb) szabályok alapján, ezért a felperes igényét a bírósági eljárások idején még hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) alapján kellett elbírálni.

[10] Az Ítéltábla szerint mivel az indítványozó teret adott a felperesre nézve súlyosan sértő, lealacsonyító hozzászólásoknak, híreszteléssel megvalósította a jóhírnév sérelmét. Annak, hogy a kommenteket az indítványozó haladéktalanul törölte a honlapról, a bíróság szerint nem a jogsértés objektív megállapítása körében van jelentősége, hanem a kártérítési igény, illetve a felróhatóság alóli kimentés körében; így az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására e tekintetben a másodfokú bíróság nem látott okot.

[11] 1.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó (és a III. rendű alperes) felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, melyben a kereset elutasítását, illetve az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Megismételte korábbi érveit, amely szerint az Ektv. 2. § 1) pontja 1c) alpontja alapján közvetítő szolgáltatónak minősül, ezért a hozzászólások tartalmáért nem tartozik felelősséggel. Az Ektv. 7. §-a alapján nem köteles a hozzászólások moderálására, tartalmuk ellenőrzésére, mert a közvetítő szolgáltatók kizárólag tárhelyet és felületet biztosítanak a tartalom elhelyezésére. A hozzászólások az indítványozó közreműködése, ellenőrzése nélkül jelennek meg a webes felületen.

[12] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta, és a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartotta.

Pfv.IV.20.217/2012/5. számú ítéletében megállapította, hogy a jogerős ítélet helytállóan foglalt állást arról, hogy azzal, hogy az indítványozó a honlapján blogbejegyzések megtételére biztosított lehetőséget, nem vonatkoztatható rá az Ektv. 2. § 1) pontja 1c) alpontjában meghatározott tárhelyszolgáltató korlátozott felelőssége, így nem mentesülhet a jogsértés megállapítása alól sem. Utalt arra is, hogy ha az alperes internetes oldalán különböző hozzászólások elhelyezésére ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget, számolnia kell azzal, hogy „azok között jogsértő közlés is szerepel”.

[13] A Kúria szerint a személyhez fűződő jogok megsértése objektív ténykérdés. Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, a régi Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján alanyi jogon kérheti a jogsértés megállapítását. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[14] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.

[15] 2. A panaszban az indítványozó előadja, hogy a bírósági ítéletek megállapították, hogy az indítványozó által üzemeltetett honlapon elhelyezett cikkhez beküldött, így a honlapon megjelent két hozzászólás megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő (személyiségi) jogait.

[16] Az indítványozó azt sérelmezi, hogy a bírósági ítéletek a régi Ptk. 75. § (1) bekezdését és 78. § (1)–(2) bekezdését úgy értelmezik, hogy a jogsértő véleményt tartalmazó hozzászólásnak a honlapján való megjelenésével az indítványozó maga is jogsértést követett el. A Kúria fent ismertetett álláspontja szerint annak, hogy az indítványozó a kommentezést előzetes moderáláshoz nem köti, illetve hogy a sérelmes hozzászólást haladéktalanul eltávolította, csak a kártérítési igény, illetve a felróhatóság alóli kimentés kérdése körében van jelentősége. A bírósági döntések értelmében jogsértő, ha valaki a honlapján ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget hozzászólások elhelyezésére, mivel számolnia kell azzal, hogy közöttük jogsértő közlés is szerepelhet. Ezzel az indítványozó szerint sérül a véleménynyilvánításhoz való jog. Úgy véli, a véleménynyilvánítás szabadságának szükséges és arányos korlátozása, ha a bíróság a jóhírnevet sértő véleménynyilvánításokat jogsértőnek minősíti, viszont aránytalannak tartja, hogy az is felel ezért, aki a közlés tartalmára és megjelentetésére nincs befolyással, kizárólag a közlés megjelentetésére szolgáló eszközt (adott esetben a tárhelyet) bocsátja rendelkezésre.

[17] Álláspontja szerint a véleménynyilvánítás jogának mint kommunikációs alapjognak az a rendeltetése, hogy – többek között – „a közügyek megvitatását”, „az önkifejezés lehetőségét társadalmi kontextusban biztosítsa”. Az internet korában szerinte ez az interaktív kommunikáció megjelenését is magába foglalja, ilyenek az internetes fórumok és hozzászólások is, ahol a felhasználók az álláspontjukat kifejezhetik.

[18] Az indítványozó szerint a bírói döntések tehát sértik a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát, valamint az Alaptörvény 28. cikkét is, melynek értelmében a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni, azáltal, hogy a régi Ptk. 75. § (1) bekezdését és a 78. § (1)–(2) bekezdését úgy értelmezik, ami már a véleménynyilvánítás szükséges és arányos korlátozásán túli korlátozást eredményez. Szerinte a véleménynyilvánítás szabadságának fontos eleme, hogy valaki az interneten előzetes moderáció nélkül tehessen közzé hozzászólást. Ennek viszont előfeltétele, hogy valaki tárhelyet bocsásson a rendelkezésére, hiszen ha mindenki külső kontroll nélkül a saját tárhelyén nyilváníthatna csak véleményt, vagy – a bírói gyakorlathoz alkalmazkodva – a szándékos jogsértés elkerülése érdekében kizárólag előzetesen moderált hozzászólások jelennének meg, a vélemények nem találkoznának, elveszne a vélemények ütköztetésének egy fontos formája.

[19] Az indítványozó szerint alkotmányjogi panasza alapvető jelentőségű kérdést vet fel, hiszen a véleménynyilvánítás szabadsága intézményi oldalát, annak határait érinti. Véleménye szerint a bírósági döntések jogértelmezése következtében a tárhelyszolgáltató vagy fórumrendszer működtető felelőssége objektív, a moderálás nélküli jogsértő hozzászólásokért már azok közzétételekor felelős lesz, ez pedig ellehetetleníti a véleménynyilvánítás e modern formáját, így a moderálás nélküli internetes kommentezés Magyarországon nem lehet működtethető. Erre tekintettel kérte a Kúria ítéletének – a Fővárosi Bíróság (jelenleg Fővárosi Törvényszék) és a Fővárosi Ítéltábla ítéleteire is kiterjedő hatályú – megsemmisítését.

[20] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az

ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérelem a befogadhatóság formai és tartalmi feltételeinek egyaránt megfelel, így az alkotmányjogi panaszt érdemben vizsgálta.

II.

[22] Az Alkotmánybíróság a határozathozatal során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

[23] 1. Az Alaptörvény indítványozó által megjelölt rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.
(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.
(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„IX. cikk (1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.
(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[24] 2. A régi Ptk. érintett rendelkezései:

„75. § (1) A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.”

„78. § (1) A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is.
(2) A jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.”

[25] 3. Az Ektv. érintett rendelkezései:

„1. § (1) E törvény rendelkezéseit kell alkalmazni:

a) a Magyarország területéről nyújtott, valamint a Magyarország területére

írányuló információs társadalommal összefüggő szolgáltatásra;

b) az a) pontban meghatározott szolgáltatás tekintetében igénybe vevőnek, illetve szolgáltatónak minősülő természetes, illetve jogi személyre vagy jogi személyiség nélküli szervezetre.

[...]

(4) E törvény hatálya nem terjed ki az olyan közlésekre, amelyet gazdasági vagy szakmai tevékenység, vagy közfeladat körén kívül eső célból eljáró személy tesz információs társadalommal összefüggő szolgáltatás igénybevételével, ideértve az ilyen módon tett szerződési nyilatkozatokat is.”

„2. § E törvény alkalmazásában:

e) *Információ*: bármely, elektronikus úton feldolgozható, tárolható, továbbítható adat, jel, kép tekintet nélkül arra, hogy annak tartalma jogi védelemben részesül-e;

f) *Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás*: elektronikus úton, távollevők részére, rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelyhez a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg fér hozzá;

k) *Szolgáltató*: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet;

l) *Közvetítő szolgáltató*: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely

la) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás);

lb) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás);

lc) az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás);

ld) információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás);

[...]”

„7. § (1) A szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért.

(2) A közvetítő szolgáltató a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információért – a 8–11. §-okban meghatározott feltételek fennállása esetén – nem felel.

(3) A közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.

(4) A 13. § (1) bekezdése szerinti jogsértés esetében a 2. § lb)–ld) pontjaiban meghatározott közvetítő szolgáltató – a (2) bekezdésben említetteken túlmenően – akkor nem felel a más által rendelkezésre bocsátott, az általa nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett jogszabályba ütköző tartalmú információval harmadik személynek okozott jogsérelemért, ha lefolytatja a 13. § szerinti eljárást.

(5) A közvetítő szolgáltatónak a (2) bekezdés alapján történő mentesülése nem zárja ki azt, hogy az a személy, akit a jogellenes tartalmú információ révén sérelem ért, a jogsértésből fakadó igényei közül a jogsértés megelőzésére vagy abbahagyására irányuló követeléseit a jogsértő fél mellett a közvetítő szolgáltatóval szemben is bíróság útján érvényesítse.

(6) A közvetítő szolgáltató nem felel az információ eltávolítása vagy hozzáférés nem biztosítása révén keletkezett jogsérelemért, amennyiben a 7–11. § vagy a 13. § szerint járt el.”

„10. § A 2. § *lc)* pontjában meghatározott közvetítő szolgáltató akkor nem felel az igénybe vevő által biztosított információért, ha

a) nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti;

b) amint az *a)* pontban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja.”

III.

[26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[27] 1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény IX. cikkét sérti, hogy egy általa, de közreműködése nélkül közreadott véleményért kell felelnie, miközben annak tartalmára hatással nem bír. Az alkotmányjogi panasz az interneten kifejezett vélemények – közlések – korlátozhatósága alkotmányos feltételeit érinti. A fő kérdés a kommentek, illetve a blogbejegyzések tartalmáért való felelősség. A panaszos nem a vitatott közlés (komment) jogellenességét kérdőjelezi meg, hanem a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását látja abban, hogy a jog őt – mint a kommentben kifejezett véleménynek helyet biztosító szolgáltatót – teszi felelőssé a komment tartalmáért. Összességében tehát az indítványozó mind a véleménynyilvánítás, mind a sajtó mint a véleménynyilvánítás „színtere” szabadságának sérelmét is látja a támadott ítéletben.

[28] 2. Az Alkotmánybíróság az interneten történő véleménynyilvánítás megítélésének előkérdéseként áttekintette az információs társadalom, főleg az internetes kommunikáció szabályozását.

[29] 2.1. Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokat, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokat (azaz rövidebben: internetes szolgáltatásokat) főként az Ektv. szabályozza. Az Ektv. az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtása körében megkülönbözteti a szolgáltatót, mint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személyt vagy jogi személyiség nélküli szervezet [Ektv. 2. § *k)* pontja], illetve a közvetítő szolgáltatót, utóbbinak négy csoportját különítve el. Eszerint közvetítő szolgáltató az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely – az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás);

- az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás);
- az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás);
- információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás) [Ektv. 2. § 1) pontja].

[30] Az Ektv. 7. §-a értelmében a szolgáltatók és a közvetítő szolgáltatók felelőssége eltér: míg a (tartalom)szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért, az ezzel okozott kárért, hiszen az információt saját maga hozza létre, maga teszi közzé, maga bocsátja rendelkezésre, addig a közvetítő szolgáltató habár főszabály szerint felel, azonban meghatározott feltételek fennállása esetén mentesülhet a felelősség alól. Az Ektv. 7. § (3) bekezdés kimondja azt is, hogy a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.

[31] Az Európai Parlament és a Tanács 2000. június 8-án fogadta el a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelvet („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”, a továbbiakban: irányelv).

[32] Az irányelv az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások tekintetében számos követelményt támaszt, részben ezeknek az érvényesülését biztosítja az Ektv. is.

[33] Az irányelv 4. szakasza szól a közvetítő szolgáltatást nyújtók felelősségéről, a 12. cikk tartalmazza az „egyszerű továbbításra” vonatkozó rendelkezéseket, ennek a cikknek felel meg az Ektv. 2. § 1) pont *la)* alpontja, illetve 8. §-a (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás). A 13. cikk foglalkozik a „gyorsítótárolóban történő rögzítés (*caching*)” meghatározásával és a hozzá kapcsolódó felelősségi alakzattal, amelynek az Ektv. 2. § 1) pont *lb)* alpontja, valamint a 9. §-a feleltethető meg.

[34] A tárhelyszolgáltatásról az irányelv 14. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Ha az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásról van szó, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információ tárolásából áll, a tagállamok biztosítják, hogy a szolgáltatót ne terhelje felelősség a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért, azzal a feltétellel, hogy:

a) a szolgáltatónak nincsen tényleges tudomása jogellenes tevékenységről vagy információról, és – ami a kárigényeket illeti – nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy információra utalnának; vagy

b) a szolgáltató, amint ilyenről tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható arra az esetre, ha a szolgáltatás igénybe vevője a szolgáltató irányítása alatt vagy ellenőrzése mellett jár el.

(3) Ez a cikk nem érinti a bíróságok vagy közigazgatási hatóságok arra vonatkozó lehetőségét, hogy a tagállamok jogrendszereivel összhangban a szolgáltatót a jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére kötelezzék, nem érinti továbbá a

tagállamoknak azt a lehetőségét sem, hogy eljárásokat alakítsanak ki az információ eltávolításának vagy a hozzáférés megszüntetésének szabályozására.”

[35] Az Ektv. 2. § *l)* pontja *lc)* alpontja az irányelv 14. cikk (1) bekezdésével azonos módon határozza meg a tárhelyszolgáltató fogalmát, és a felelősségi szabályokat is azonos módon rendezi a 10. §-ban.

[36] Az irányelv 15. cikke az általános nyomon követési kötelezettség hiányáról rendelkezik, lényege, hogy „[a] tagállamok nem állapítanak meg a szolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget, amely szerint a 12., 13. és 14. cikk hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása során az általuk továbbított vagy tárolt információkat nyomon kellene követniük, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk”.

[37] Ennek a rendelkezésnek felel meg az Ektv. 7. § (3) bekezdése, eszerint a közvetítő szolgáltató nem köteles ellenőrizni az általa csak továbbított, tárolt, hozzáférhetővé tett információt, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, amelyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak.

[38] 2.2. A fent elkülönített csoportok – az elektronikus kereskedelmi (tartalom) szolgáltatók és a közvetítő szolgáltatók – nem feltétlen válnak el egymástól élesen; így megtörténhet, hogy az információs társadalommal összefüggő (internetes) szolgáltatást nyújtó (tartalom)szolgáltató egyúttal közvetítő szolgáltatóvá is válik azáltal, hogy lehetővé teszi a saját maga által előállított tartalomhoz kommentek fűzését (pl. blogbejegyzés és a hozzá kapcsolódó kommentek viszonya), így e tekintetben már tárhelyszolgáltatónak is minősül, sőt amennyiben az oldalán keresőszolgáltatást is működtet, e tevékenysége is a közvetítő szolgáltatások körébe tartozik. A közvetítő szolgáltató felelőssége e tevékenysége körében korlátozott: a más által rendelkezésre bocsátott, a közvetítő szolgáltató által nyújtott információs társadalommal összefüggő szolgáltatással továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információért – az Ektv.-ben meghatározott feltételekkel – nem felel, az ilyen információkat nem köteles ellenőrizni, valamint nem köteles jogellenes tevékenység folytatására utaló tényeket vagy körülményeket keresni [Ektv. 7. § (2)–(3) bekezdés].

[39] Viszont a közvetítő szolgáltató az általa előállított, vagy hozzáférhetővé tett tartalom tekintetében szolgáltatónak tekintendő és akként felel, akkor is, ha tevékenysége túlnyomórészt közvetítő szolgáltatás, mert az általános szabály szerint a szolgáltató felel az általa rendelkezésre bocsátott, jogszabályba ütköző tartalmú információért [Ektv. 7. § (1) bekezdés].

IV.

[40] 1. A Kúria ítélete szerint a jogerős (másodfokú) döntés helytálló a tekintetben, hogy mivel az indítványozó a honlapján blogbejegyzések megtételére biztosított lehetőséget, nem élhet az Ektv. 2. § *l)* pontja *lc)* alpontjában meghatározott tárhelyszolgáltatót illető korlátozott felelősséggel, ezért ez alapján nem mentesülhet. A perbeli kommentek a Kúria által is helybenhagyottan magánjellegű megnyilvánulások voltak, ezért az Ektv. 1. § (4) bekezdése értelmében nem tartoznak a törvény tárgyi hatálya alá, így – a törvény alapján – az alperes sem mentesülhetett az Ektv. közvetítő szolgáltatóra vonatkozó

szabályai alapján. Utalt arra is, hogy mivel az alperes internetes oldalán különböző hozzászólások elhelyezésére ellenőrzés nélkül biztosít lehetőséget, számolnia kell azzal, hogy közöttük jogsértő közlés is szerepel. A bírósági ítéletek a régi Ptk. 75. § (1) bekezdését és 78. § (1)–(2) bekezdését úgy értelmezik, hogy azáltal, hogy a jogsértő véleményt tartalmazó hozzászólás az indítványozó honlapján jelent meg, híreszteléssel valósult meg a jóhírnév sérelme, amellyel az indítványozó maga is jogsértést követett el.

[41] 2. Az Alkotmánybíróságnak tehát abban kellett állást foglalnia, hogy sérti-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, ha a bíróság a törvényt úgy értelmezi, mint a Kúria vitatott ítéletében, vagyis úgy, hogy az internetes oldalon közzétett kommentek – a felhasználók bejegyzései az oldalon közzétettekről, vagy velük kapcsolatban – tartalmáért az indítványozó akkor is felel, ha nem volt tudomása a jogsértő tartalomról, vagy a sértett kívánságára azonnal el is távolította.

[42] 2.1. A kommentek – eltérően a másodfokú bíróságnak a Kúria által helybenhagyott álláspontjától – nem lehetnek magánjellegű megnyilvánulások; ha azok lennének, nem állhatnának a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt. A magánközlések – magánlevelek, telefonbeszélgetés, email, magánbeszélgetés, napló stb. – nem tartoznak a véleménynyilvánítás szabadsága védett körébe, mert csak meghatározott személyeknek, esetleg senkinek, de semmiképpen sem a nyilvánosságnak (bármelynek) szánt közlések. Ezeket az Alaptörvény VI. cikke védi, mert a magánélet körébe tartoznak. Az Ektv. 1. § (4) bekezdése ilyen közlésekről – vagy ilyenekről is – szól, mint pl. az interneten kötött szerződésekkel kapcsolatos jognyilatkozatok, amelyek tehát nem állnak a véleményszabadság védelme alatt. A komment, amelyet szerzője valamely bárki számára hozzáférhető internetes oldalon tesz közzé – jellemzően nem saját nevén, hanem választott felhasználónévvel –, nem tekinthető magánközlésnek; a komment valóban magánvélemény (t.i. a szerző saját véleménye, nem „hivatalos” vélemény), de ettől még a nyilvánosságnak szánt közlés.

[43] 2.2. A kommentek (hozzászólások) két esete lehetséges: a moderált és a nem moderált kommentek. Az előbbieket az internetes oldal működtetője előzetesen megvizsgálja, és ha jogsértőnek, vagy a saját ún. moderálási (alap)elveibe ütközőnek tartja, nem teszi közzé. A Kúria ítéletében vizsgált esetben az internetes oldal működtetője nem moderálta – közlés előtt nem vizsgálta meg (erre nem is köteles) – a kommenteket, tehát a saját oldalán megjelenő bejegyzéseket. Ennek különösen nagy a gyakorlati jelentősége, mivel az elsődleges felelős – a tulajdonképpeni jogsértő – személye, hacsak nem saját nevén szerepel, ismeretlen, és legtöbbször utóbb sem azonosítható. Ennek következtében a felelősség az internetes oldal működtetőjét terheli. Ezt tartja az indítványozó az Alaptörvény IX. cikkébe ütközőnek: a nem moderált bejegyzésért (kommentért) az oldal (röviden szólva jóhiszemű) működtetőjének felelőssége szerinte korlátozza a véleménynyilvánítás szabadságát és a sajtószabadságot.

[44] Az indítványozó általában az Alaptörvény IX. cikkére hivatkozik, mint

megsértett jogára, ezen belül elsősorban a véleménynyilvánítás szabadságára [(1) bekezdés]. Az ő esetében azonban a megsértett alapjog nem általában a véleménynyilvánítás szabadsága, hanem ennek egyik különálló tényállása, a sajtószabadság. Az alkotmányjogi panaszban felhozott sérelem a sajtószabadságot – a véleményeknek a közönséghez, a nyilvánossághoz eljuttatásának szabadságát – érte. Erre részben az indítványozó is utal, amikor a véleménynyilvánítási szabadság intézményi oldalát említi, illetőleg a IX. cikk (2) bekezdését maga is megjelöli.

[45] Az Alkotmánybíróság tehát azt vizsgálta, hogy a sajtó és a véleménynyilvánítás (a kommentekben megjelenő vélemények) szabadságának alaptörvény-ellenes korlátozását jelenti-e a bírósági határozatokban foglalt jogértelmezés.

[46] A panaszos szerint a bírósági döntések a régi Ptk. 75. § (1) bekezdése és a 78. § (1)–(2) bekezdése kiterjesztő értelmezésével indokolatlanul korlátozzák a véleménynyilvánítás (intézményi oldala) szabadságát, a bírósági döntések jogértelmezése következtében a tárhelyszolgáltató vagy fórumrendszer működtető felelőssége objektív, a moderálás nélküli jogsértő hozzászólásokért már azok közzétételekor felelős lesz, ez pedig ellehetetleníti a véleménynyilvánítás e modern formáját, és végső soron a honlapok (mint a vélemények ütköztetésének színterei) működtetését.

V.

[47] 1. Az Alkotmánybíróság eljárása során figyelembe vette a következőket: „[a]z Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indoklásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]–[32]}

[48] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket. A véleménynyilvánítás szabadságához való jogot az Alkotmány 61. § (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése lényegileg azonos tartalommal rögzíti. Ugyancsak megfeleltethető egymásnak a sajtószabadságnak a korábban hatályban volt Alkotmány 61. § (2)–(3) bekezdésében, illetve a jelenleg hatályos Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében rögzített szövege. Mind a véleménynyilvánítás, mind pedig a sajtó szabadságára vonatkozó két rendelkezés tartalmi egyezése alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a korábbi határozatokban szereplő érvek alkalmazásának nincs akadálya.

[49] 2. Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén kimondta, hogy az Alkotmány a szabad kommunikációt – az egyéni magatartást és a társadalmi folyamatot – biztosítja és védi, tekintet nélkül érték- vagy igazságtartalmára. Ez

azt jelenti, hogy az alkotmányos védelem minden véleményre kiterjed, tartalmától függetlenül. A vélemény kinyilvánítása azonban, mint minden alapjog, korlátozható, akár a vélemény tartalma alapján is – ha megfelel az alapjog-korlátozás általános és különös (a korlátozandó alapjogra irányadó) feltételeinek. Ilyen, a véleménynyilvánítást illető különös szabály, hogy – kiemelt szerepe folytán – a vele szemben mérlegelendő jogokat korlátozóan kell értelmezni. Kifejtette az Alkotmánybíróság azt is, hogy szubjektív alapjogok védelme mellett az államot intézményvédelmi kötelezettség is terheli. [Lásd például: 37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227.]

[50] A véleménynyilvánítás szabadsága a kommunikációs alapjogok forrása, e jog gyakorlása többféle módon és eszközzel történhet, így többek között – és egyre nagyobb mértékben – az internet útján is. Az internet a kommunikáció új módja: lényege szerint egymással kommunikálni képes számítógépes rendszerek a világot átfogó, decentralizált hálózata. Az internet nem jogmentes terület, az internetes kommunikációban tanúsított emberi magatartások és formák a jogi szabályozás tárgyát képezhetik. Alkotmányossági szempontból tehát az új technológiák által nyújtott tereken és felületeken, valamint kommunikációs csatornákon – így az interneten zajló nyilvános kommunikációban érvényesítendő az Alaptörvényben rögzített alapvető jogok és kötelezettségek. Ugyanakkor ugyanez a védelem is megilleti például az internetes magánkommunikációt – email, telefon, sms stb. –, mint a hagyományos eszközökkel folytatottat. Nem vonható kétségbe ugyanis, hogy a blog és a komment is közlésnek minősül, s mint ilyen az Alaptörvény IX. cikk védelmi körébe esik.

[51] Jelen alkotmányjogi panasz elbírálásakor a véleménynyilvánítás megjelenési formája nem hordoz semmilyen olyan tulajdonságot, amely akadályát képezhetné az alapvető jogok – így jelen esetben a véleménynyilvánítás szabadsága – védelmének és érvényesítésének.

[52] A véleménynyilvánítási szabadság védett tárgya maga a vélemény, tekintet nélkül – a fent kifejtettek szerint – érték- vagy igazságtartalmára, melynek egyik, egyre inkább elterjedő megjelenési formája az interneten történő kommunikáció. Ez a kommunikáció megjelenhet saját honlapon, vagy blogon, de kifejezésre juthat más által működtetett oldalon, fórumon, cikként vagy hozzászólásként is. A jelen ügyben vizsgált moderálás nélküli hozzászólást lehetővé tevő honlap működtetése (mint közvetítő szolgáltatói tevékenység) a véleménynyilvánítás ilyen fóruma, a vélemények ütköztetésének online terepe.

[53] A véleménynyilvánítás joga általános kommunikációs alapjog, amelyhez több speciális tényállás kapcsolódik. Általánosságban minden, meghatározatlan számú embernek szánt, elvileg mindenki számára hozzáférhető kommunikáció – a közlés és tartalma – szabadságát védi. Az általános alapjog mellett az Alaptörvény és az alkotmányos hagyomány – a véleménynyilvánítás formája, a közlés feltételei, eszközei szerint – több különös tényállást is ismer. Ezek egyike a sajtószabadság [Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdés], amely az információk és a vélemények terjesztésének szabadságát jelenti. Ez hagyományosan a nyomtatott sajtót jelentette, amely hosszú ideig kizárólagos, később meghatározó szerepet játszott a vélemények terjesztésében. A magyar jogban az 1848. évi XVIII. törvénycikk, a sajtótörvény 1. §-a mondta ki a máig érvényes elvet: „Gondolatait

sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti.”.

[54] A sajtószabadság alapjogi tényállása a vélemények, információk terjesztésének szabadságát részesíti alkotmányos védelemben; nem a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemény eljuttatását a nyilvánossághoz. A sajtószabadság különleges jelentősége abban áll, hogy a vélemények kinyilvánításának – nyilvánosság elé tárásának – legfontosabb eszköze a sajtó, amely hagyományosan a politikai szabadság palládiuma. Sajtó tehát a vélemény, az információ, minden a véleményszabadság védelme alatt álló közlést továbbító, másokhoz, meghatározatlan számú lehetséges befogadóhoz, elvben bárkihez, azaz a nyilvánossághoz eljuttató eszköz. Ennek sokáig a sajtó, azaz a nyomtatással való sokszorosítás volt ha nem is az egyetlen (más módok, pl. a színház és a gyűlések mellett), de mindenképpen a leghatékonyabb eszköze. („2. § Sajtóutoni közlés alatt értetik: minden olyan közlés, melly vagy szavakban, vagy ábrázolatokban, nyomda, könyomda s metszés által eszközöltetik, és a mellyek közzététele, a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával, már megkezdődött.”) Időközben új eszközök jelentek meg, mint a film, a rádió, a televízió, legutóbb az internet. Az internet egyik sajátossága, hogy a nyomtatott sajtó szerepét sokban átveszi, vagy legalábbis vele párhuzamosan működik.

[55] A sajtószabadság mint alapjog védelmi köre az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint védett vélemény terjesztésére, a nyilvánossághoz eljuttatására terjed ki. A sajtószabadság védelmi köre független a vélemény tartalmától; nem is a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemények közlésének folyamatát és eszközeit. Ezért sajtónak tekintendő minden eszköz (közeg, médium), amely ezt szolgálja. Ilyen lehet kétségtelenül az internetes portál is. Az internet esetében a nyomtatott sajtóhoz képest annyiban más a helyzet, hogy a terjesztő közeg eltérése miatt a sokszorosító, a nyomda helyébe a tárhelyszolgáltató lép, a terjesztő és a kereskedő kiesik, mert a közlés a tárhelyről a portál, vagy weboldal felkeresésével közvetlenül eljut az olvasóhoz.

[56] Az indítványozó szerint alapjoga annyiban sérült, hogy az ítélet szerint felelős egy, a portálján közzétett véleményért (annak ellenére, hogy a tudomásszerzést követően azt haladéktalanul eltávolította). Nem vitatja, hogy a komment tartalma jogsértő volt, csak azt, hogy őt ezért felelősség terheli.

[57] 3. Az Alkotmánybíróság a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatában összefoglalta a vélemény- és sajtószabadságra vonatkozó korábbi gyakorlatát, és kimondta, hogy „e szabadságok a plurális, demokratikus társadalom alapvető értékei. A véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, azoknak a kommunikációs alapjogoknak az »anyajoga«, amelyek az egyén megalapozott részvételét biztosítják a társadalmi és politikai folyamatokban. Az eszmék, nézetek szabad kifejtése a demokratikus társadalom létezésének alapfeltétele [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.; a továbbiakban: Abh.1.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdettől fogva hangsúlyozza, hogy »[a]z egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség.«

[...]

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kommunikációs alapjogként tekintett többek között a sajtó szabadságára, amely felöleli valamennyi médium szabadságát. A sajtószabadságot értelmező első határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy »[a] véleménynyilvánítási szabadság a sajtószabadság vonatkozásában sajátosan érvényesül. A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a »sajtó« a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze.« [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229., a továbbiakban: Abh.2.] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan, a demokratikus közvélemény kialakítása és fenntartása szempontjából tehát kezdettől fogva kitüntetett fontosságúnak tekintette a sajtó társadalmi jelentőségét. »A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatásé is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban.« (Abh.2., ABH 1992, 227, 229.)

A sajtó a szólásszabadság intézménye. Így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja (Abh.2., ABH 1992, 227, 229.). A sajtószabadság értéket képvisel, amelynek védelme a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg. Az Alkotmánybíróság – a média strukturális elemeinek megkülönböztetése nélkül, árnyalva a sajtószabadság tartalmát – úgy foglalt állást, hogy az egyszerre eszköze a szabad véleménynyilvánításnak, a tájékoztatásnak, valamint a tájékozódásnak. A sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást.” [ABH 2011, 478, 501–503.]

[58] Megállapította a határozat azt is, hogy „[a] sajtószabadság valamennyi médium szabadságát felöleli, ezért korlátozásának szempontjai is vonatkoznak valamennyi médium szabályozására”. [ABH 2011, 478, 505.]

[59] 4. Az internetes oldal működtetőjének jogi helyzetét – polgári jogi felelősségét – az Alkotmánybíróság csak alkotmányjogi szempontból vizsgálja. Az internetes oldal fenntartójának/működtetőjének felelőssége kétségtelenül korlátozza a nem vitásan az internetes közlésekre is kiterjedő sajtószabadságot. A sajtószabadság a közlés továbbításának és az érdeklődőhöz eljuttatásának szabadsága lévén, a közlés jogsértő tartalmáért való felelősség e szabadság korlátozása, amennyiben az interneten elérhetővé tett szerkesztetlen tartalom a közzétevő felelősségével jár; ez az internetes oldal fenntartójának szabadságát (cselekvését) – mely a sajtószabadság alapjoga által védett magatartás – jogilag korlátozza. Ez a korlátozás főleg abban áll, hogy növeli az oldal fenntartásának költségeit, ami az oldal működését nehezíti, szélső esetben lehetetlenné teszi, valamint az oldal működtetőjét olyan magatartásra kényszeríti (készteti), amelyet különben nem választana (pl. komment törlése).

[60] A 165/2011. (XII. 20.) AB határozat a következőket tartalmazza: „az internet

mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal.” [ABH 2011, 478, 508.]

[61] A fenti határozatban kifejtettekkel egyezően megállapítható, hogy jelentős különbség van az internetes oldal üzemeltetője által szerkesztett, és ekként tartalmi egységet alkotó (tartalom)szolgáltatás és az úgynevezett **Web 2.0**, vagyis a közösségi oldalak és a tisztán véleményoldalak között (például Facebook, blogszféra stb.). Ez utóbbiaknak nincs szerkesztőjük, és ezért nem is lépnek fel tájékoztatási vagy hasonló igénnyel: céljuk az internetes közösségbe tartozók közötti eszmecsere, egyáltalán, a kommunikáció lehetőségét biztosítani. Ezek vagy csak a közösségbe tartozók (regisztráltak, belépők) számára érhetők el, vagy ettől függetlenül világosan nem alkotnak egységet, és lényegük szerint senki nem szerkeszti őket. Ezek éppen szerkesztetlen, spontán közösségi oldalak – az internet-felhasználók is ekként tekintenek rájuk. A blogok és közösségi oldalak viszont közelebb állnak a VI. cikkben védett magánközlésekhez, mert az ezekben foglalt közlésekhez csak a közlő személy által meghatározott (zárt számú) felhasználó jut hozzá (ismerősök), akiknek ő megengedi. **(A közszereplők, intézmények Facebook-oldalai ehhez képest kivételek.)** Az ilyen oldalakra az előbb kifejtettek nem érvényesek, mert működésük elvei és gyakorlata az elemzett tartalomszolgáltatástól alapjaiban különbözik, így róluk e határozatban az Alkotmánybíróság nem foglalt állást.

VI.

[62] 1. Az Alkotmánybíróság szerint az alapjog korlátozása megállapítható; az alapjog korlátozása azonban lehet az Alaptörvénynek megfelelő vagy alkotmányellenes. Az alapjog-korlátozás alkotmányosságának a feltételeit általában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát alaptörvényi szintre emelve – tartalmazza. Eszerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán kimondta: „[a]z állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközeihez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.” {30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992,

167, 171., legutóbb: 11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]}

[63] A szabályozás alkotmányosan indokolt célt – a személyiségi jogok, egyáltalán a közlésekkel érintettek jogainak védelmét – követi. Az igazolható cél mellett alkalmas is a cél elérésére, mivel az internetes oldal üzemeltetőjének felelőssége nélkül az érintett a bekövetkezett sérelméért aligha kaphatna elégtételt. Kétséges lehet azonban a korlátozás arányossága. Ez a kérdés két szempontból vizsgálható: arányos-e az oldal fenntartójának felelőssé tétele a jogsértőnek bizonyult közlésért; másrészt arányos-e a felelősség mértéke, azaz a kártérítés vagy a sérelemdíj [lásd: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a továbbiakban: új Ptk. 2:52. §] összege.

[64] Az arányosság a szükséges (elérni kívánt) céllal arányos – de rajta túl nem menő – alapjog-korlátozás követelményét jelenti. Adott esetben a cél – amit a panaszos sem vitat – a személyiségi jogot sértő közlemények megelőzése vagy eltávolítása. A moderálás nem vezet feltétlenül a felelősségtől való mentesülésre: a moderált komment, ha jogsértő, ugyanolyan jogi következménnyel jár, mintha nem lett volna moderálva (előzetesen vagy utólag ellenőrizve). A jogsértés bekövetkezése után minden kommentet közlő oldal helyzete azonos. A kommentek moderálása nem mentesít a jogsértő közlésért való felelősség vagy a helytállás kötelezettsége alól. A kommentek moderálásáról a weboldal fenntartója dönt: erre jogszabály vagy a bírói gyakorlat sem kötelezi. A jogsértő közleményekért való felelősség (és adott esetben a helytállási kötelezettség) független a moderálástól: egyedül a jogsértő közlés tényén alapszik.

[65] A nem moderált kommenteket közzé tevő oldal fenntartójával szemben a jogsértés megállapítása arányos a következők miatt. Az arányosság követelménye szerint az alapjog szükséges korlátozása is csak akkor igazolható, ha a cél elérésére alkalmas legkisebb alapjog-korlátozással jár. Az internetes megjegyzések jogsértő tartalmáért való felelősség esetén a legkisebb hátrány megállapításánál abból kell kiindulni, hogy a moderált kommentekért való felelősség, a jelenlegi szabályozásban a sajtószabadság legkedvezőbb (legenyhébb), a cél elérésére alkalmas korlátozása. A korlátozás arányosságának kérdését ennek alapján a komment közzétételező felelőssége tekintetében nem kell vizsgálni. Ha a kommentek közzétételéért való felelősség nem függ a moderálástól, mert a közlés tényén alapszik, nem indokolt a moderált és nem moderált kommentek között különbséget tenni az alapjog-korlátozás arányosságában sem. A moderált kommenteket közlő weboldalak felelősségének arányosságát az indítványozó sem vitatja: szerinte azonban indokolt a nem moderált kommentek külön, kedvezőbb kezelése. Az Alkotmánybíróság ezt a különbségtételt nem tartja indokoltnak, így az arányosság kérdése e tekintetben elesik. Az Alkotmánybíróság a sajtóorgánum – nem a szerző – felelősségét a személyiségi jogok védelmében eddig is alkotmányosnak tartotta, ahogyan az e jogok védelmére szolgáló közérdekű bírságot is [57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484.].

[66] A korlátozás arányossága másrészt függ a kártérítés összegétől. Ebben a kérdésben az Alkotmánybíróság esetenként, a kártérítést megállapító bírói ítélet elleni alkotmányjogi panasz alapján foglalhat állást. Általánosságban csak annyi állapítható meg, hogy a személyiségi jogsértésekért megállapított kártérítések esetében is irányadók a véleménynyilvánítás (benne a sajtó) szabadságának

korlátozásával kapcsolatos alkotmányos szempontok, amelyek a vélemény szabadságának és az egyén jogainak megfelelő egyensúlyát kívánják meg, figyelembe véve az Alaptörvény VI. cikkét és a közszereplők bírálhatóságának nagyobb szabadságát is [utoljára: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat].

[67] Ha a moderálást vállaló internetes szolgáltatók felelősek az oldalukon megjelent jogellenes közlésekért – melynek alkotmányosságát az indítványozó nem vitatja, hiszen azzal érvel, hogy nincs befolyása a hozzászólás közzétételére –, akkor a moderálást nem vállaló oldalak működtetőivel szemben a jogsértés megállapítása nem tekinthető aránytalannak.

[68] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

[69] 2. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján rendelte el.

*Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Juhász István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Paczolay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[70] A határozat rendelkező részével egyetértek, azonban álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az Indokoláshoz képest (1) más alapjogi érveléssel és (2) további mérlegelési szempontok figyelembevételével kellett volna alátámasztania a döntését. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság első alkalommal foglalkozott az internetes oldal üzemeltetőjének az oldalon moderálás nélkül közzétett kommentekért

(azaz az internetes felhasználók megjegyzéseikért, véleménynyilvánításaiért) való felelősségének kérdésével, ezért különösen fontosnak tartom e szempontok tisztázását. Párhuzamos indokolásomban ugyanakkor nem térek ki az internetes kommenteléshez kötődő valamennyi releváns kérdésre, csupán a jelen ügyben fölmerülő lényegesebb összefüggésekre mutatok rá.

[71] 1. Az ügy alapjogi értékelésekor kiindulópontom, hogy a szóban forgó egyesületi honlap nem tekinthető sajtóterméknek abban az értelemben, ahogyan a sajtó fogalmát az Alaptörvény IX. cikk (2) és (6) bekezdése használja. Az internet mint sajtó szabályozásánál mérvadónak tartom a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatban kifejtett – és a jelen határozat indokolásában is megjelenő – elvi jellegű tételeket: „A sajtószabadság kiterjed az internetes sajtó tevékenységére is, azzal, hogy az egyéb tömegkommunikációs formákhoz hasonlóan alkotmányossági értelemben az internetes sajtó is szabályozás alá vonható. E szabályozás differenciált megközelítést igényel. Egyrészt az internet mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal.” (ABH 2011, 478, 508.)

[72] Álláspontom szerint már ebből a megfontolásból is arra kellett volna jutnia az Alkotmánybíróságnak, hogy az ügyet nem a sajtószabadság, hanem a szólásszabadság általános joga [Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése] alapján vizsgálja, mivel kiszámíthatatlan joggyakorlathoz vezethet, ha a sajtószabadság adott esetben a sajtó fogalmi körén túl is alkalmazhatóvá válik. A sajtószabadság rávetítését a jelen ügyre azonban még inkább indokolatlanná teszi, hogy a kommentekkel összefüggésben a honlapot fenntartó egyesület – ez esetben – nem is saját tartalmának szerkesztőjeként, hanem csupán az internetes felület üzemeltetőjeként szerepel.

[73] Bár a komment nem a blogot üzemeltető szolgáltató (vagyis a jelen alkotmánybírósági eljárásban a panaszos) saját véleménye, a szolgáltató működésére vonatkozatható lett volna az „információk, vélemények megosztásának joga”, amely a sajtó körén túl is értelmezhető része a véleménynyilvánítás szabadságának, ezért nem csak a sajtószabadság védelmi körében jelenik meg. Az a kérdés, hogy egy ügyben az Alkotmánybíróság a sajtószabadság vagy a szólásszabadság általános joga alapján tárja-e föl az alapjogi összefüggéseket, nagy jelentőséggel bír, hiszen a két jogból bizonyos esetekben eltérő alkotmányossági mércék adódnak.

[74] 2. Meggyőződésem szerint az internetes oldal üzemeltetőjének a moderálás nélkül közzétett kommentekért való felelőssége olyan kérdés, amely számos körülmény egyidejű figyelembevételével ítéltető csak meg alkotmányosan, ezért a határozat indokolásának részletesebben kellett volna rámutatnia a releváns alkotmányossági szempontokra. [Az alapjogi mérlegelés összetettségére jó példa az Emberi Jogok Európai Bíróságának a *Delfi kontra Észtország* ügyben (64569/09) 2013. október 10-én hozott – jelenleg a Nagykamara döntésére váró – ítélete, amelynek indokolása a konkrét ügy körülményeinek részletes elemzésével támasztja alá a döntést.]

[75] A kommentekért való üzemeltetői felelősség körében olyan differenciálásra van

szükség, amely alkotmányos egyensúlyt teremt a szólásszabadság és a személyiségvédelem között. A szólásszabadság felől nézve a lényeg az, hogy a felelősség telepítése kifejezze a honlap üzemeltetőjének sajátos, a „szerkesztést” teljes mértékben nélkülöző kapcsolatát a kommenteléshez. Ellenkező esetben maga a kommentelés műfaja lehetetlenülhet el, amely kétségkívül a vélemények tömeges kinyilvánításának a modern technológia által lehetővé tett egyik eszköze. A személyiségvédelem felől nézve pedig a lényeg az, hogy a jogaiban sértett fél a személyiségvédelemhez feltétlenül szükséges jogvédelmet minden esetben igényelni tudja. Álláspontom szerint az alkotmányos egyensúly alapjait a következő distinkciók jelentik.

[76] Egyrészt indokolt különbséget tenni a beazonosítható személytől származó, valamint a névtelen kommentek között: ha a kommentelő beazonosítható, akkor a sértett csak akkor perelhetné a moderálást nem alkalmazó honlap üzemeltetőjét (is), ha a neki küldött jelzésre nem távolította el a kifogásolt bejegyzést (ún. „*notice and take down*” kötelezettség). Ha az eltávolítás megtörtént, akkor nem indokolt az üzemeltető felelősségének megállapítása.

[77] Másrészt a nem beazonosítható személytől származó, azaz névtelen kommentek esetében indokolt elhatárolni egymástól a személyiségi jogsértésért fennálló felelősség objektív, valamint felróhatóságon alapuló szubjektív jogkövetkezményeit. A személyiségvédelem hatékonysága érdekében szükséges, hogy a honlap üzemeltetőjével szemben megállapíthatók legyenek a személyiségi jogsértés objektív jogkövetkezményei. Ő tette lehetővé a honlapon névtelen hozzászólások közzétételét, ezért ha valóban nem perelhető a kommentelő, akkor indokolt, hogy e körben a jogaiban sértett fél – szükség esetén – az üzemeltető ellen indíthasson személyiségi jogi pert. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a bíróság a jogsértést megállapítsa és az üzemeltetőt nyilvános elégtétel adására (közlemény közzétételére) kötelezze. A felróhatóság körében ugyanakkor az felel meg a szólásszabadság korlátozása arányosságának, ha kizárólag a kifogásolt bejegyzés jelzést követő eltávolítását („*notice and take down*”) követeljük meg. A kommentekkel összefüggésben a honlap üzemeltetőjétől elvárható magatartás az (és csak az), hogy jelzés esetén távolítsa el a jogsértő bejegyzést, ennek megtételével tehát az üzemeltető mentesülne a sérelemdíjak, illetve kártérítések veszélyétől. A szólásszabadság arányos korlátozásának meghatározásakor nem lehet abból kiindulni, hogy a gyakorlatban egyes szolgáltatók – saját döntésük alapján, érdekeik és lehetőségeik szerint – moderálva teszik közzé a felhasználói véleményeket. Az üzemeltetőnek a sérelemdíjak, illetve kártérítések fizetése alóli mentesülésével kapcsolatban megjegyzem, névtelen felhasználói kommentek az esetek túlnyomó részében eleve nem képesek jelentős jogsérelmet okozni, ha pedig ez mégis előfordul, akkor a kirívó (adott esetben akár zaklatásig fajuló) jogsérelem elszenvedője számíthat a büntetőjogi védelemre, amelynek keretében a hatóságoknak hatékony eszközök állnak rendelkezésükre az eredetileg névtelen jogsértő elleni sikeres fellépésre.

[78] Az alkotmányjogi panasszal érintett jelen ügyben a vizsgált bírói ítéletek csupán a felelősség objektív jogkövetkezményét alkalmazták, és megállapították a személyiség jog megsértését. Az előzőekben felvázolt szempontok figyelembevételével nélkül ugyanakkor a honlap üzemeltetőjének felelősségi körét most még alkotmányosan meghúzó jogértelmezés könnyen eredményezhet a szólásszabadságot aránytalanul korlátozó döntéseket.

Budapest, 2014. május 27.

*Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

[79] A Kúria döntése abból az alapvetésből indult ki, hogy a perbeli ügyben az Ektv. nem volt alkalmazható, így az alperes sem mentesülhetett az Ektv. közvetítő szolgáltatókra vonatkozó szabályai alapján. Az Alkotmánybíróság többségi határozata ezt az értelmezési keretet nem kérdőjelezte meg. Ha a két döntésnek ezt a kiindulópontját nem vitatjuk, akkor – ahogy azt ezt követően a többségi határozat is tette – azt kell megvizsgálnunk, hogy összhangban áll-e az Alaptörvénynek a sajtószabadságot és véleménynyilvánítási szabadságot biztosító IX. cikkével a Ptk. 78. § (2) bekezdésének a vizsgált kúriai ítéletben megjelenő az az értelmezése, amely szerint az internetes honlapra más személy által feltöltött állítás jóhírnevet sértő tartalmáért a honlap fenntartóját – a jóhírnév híreszteléssel megvalósuló megsértése miatt – feltétel nélkül (tehát attól függetlenül, hogy tudomása volt-e a jogsértő tartalomról, vagy azt a sértett kívánságára haladéktalanul eltávolította-e) polgári jogi felelősség terheli.

[80] A többségi határozat lényegében arra az álláspontra helyezkedik, hogy a nem moderált hozzászólások (kommentek) közzétételét lehetővé tevő internetes oldal fenntartójának a kommentek tartalmáért való feltétel nélküli felelőssé tétele – néhány internetes oldaltípus kivételével – a véleménynyilvánítási szabadság arányos korlátozását jelenti. Ezzel az állásponttal nem értek egyet, emiatt a határozat rendelkező részével sem. Szempontjaim a következők.

[81] 1. A többségi Indokolás szerint „az arányosság követelménye szerint az alapjog szükséges korlátozása is csak akkor igazolható, ha a cél elérésére alkalmas legkisebb alapjog-korlátozással jár. Az internetes megjegyzések jogsértő tartalmáért való felelősség esetén a legkisebb hátrány megállapításánál abból kell kiindulni, hogy a moderált kommentekért való felelősség, a jelenlegi szabályozásban a sajtószabadság legkedvezőbb (legenyhébb), a cél elérésére alkalmas korlátozása.” (Indokolás [65])

[82] Az Indokolás korábban deklarálja: „Adott esetben a cél – amit a panaszos sem vitat – a személyiségi jogot sértő közlemények megelőzése *vagy eltávolítása*.” (Indokolás [64])

[83] A többségi határozat adós marad annak alátámasztásával, hogy – ha a személyiségi jogot sértő közlemény eltávolítása a korlátozás alternatív célja, akkor – a cél elérésére alkalmas legenyhébb korlátozásának miért nem az ún. értesítési-eltávolítási („*notice and take down*”) eljárást tekinti. (Megjegyzem, az értesítési-eltávolítási eljárásnál szigorúbb, de az oldal fenntartójának feltétel nélküli polgári jogi felelősségéhez képest szintén enyhébb korlátozásnak minősülne a fenntartó másodlagos felelőssége, ti. ha csak abban az esetben felelne a jogsértésért, ha a jogsértő komment szerzője nem lenne azonosítható vagy az oldal fenntartója nem kívánná azonosítani.) Ezeket a szempontokat a többségi Indokolás nem mérlegeli, helyette a következő – véleményem szerint rendhagyó – módon vizsgálja meg az arányosságot:

„A moderált kommenteket közlő weboldalak felelősségének arányosságát az

indítványozó–panaszos sem vitatja: szerinte azonban indokolt a nem moderált kommentek külön, kedvezőbb kezelése. Az Alkotmánybíróság ezt a különbségtételt nem tartja indokoltnak, így az arányosság kérdése e tekintetben elesik.” (Indokolás [65]). Lényegében ugyanez az érvelés ismétlődik meg konklúzióként: „Ha a moderálást vállaló internetes szolgáltatók felelősek az oldalukon megjelent jogellenes közlésekért – melynek alkotmányosságát az indítványozó nem vitatja, hiszen azzal érvel, hogy nincs befolyása a hozzászólás közzétételére –, akkor a moderálást nem vállaló oldalak működtetőivel szemben a jogsértés megállapítása nem tekinthető aránytalannak.” (Indokolás [67])

[84] Álláspontom szerint egyrészt nem kellőképpen megfontolt az indítványozó által az előzetesen moderált kommentek közzétételére vonatkozó felelősséggel kapcsolatban tett állítást (vagy egyszerűen csak nem vitatott helyzetet) az arányossági vizsgálat kiindulópontjának tekinteni és ebből döntő következtetést levonni, anélkül, hogy azt az Alkotmánybíróság külön, szisztematikus szükségesség–arányosság vizsgálatnak vetette volna alá (amellyel kapcsolatban szintén felmerültek volna a cél elérésére potenciálisan alkalmas enyhébb – fent említett – korlátozó eszközök). Másrészt ugyanakkor az előzetesen moderált és nem moderált kommentek közzétételi lehetőségének biztosítása között minőségbeli különbség is van, ugyanis az első esetben felvethető valamiféle, a konkrét közlés tartalma ismeretében hozott tudatos döntés, aminek jelentősége van a szerkesztői felelősség, illetve a híresztelésért való felelősség szempontjából, míg az előzetesen nem moderált kommentek esetében ez a mozzanat hiányzik. Ebből következően az egyik fenntartói magatartással kapcsolatos felelősségi alakzat arányosságának vizsgálatából önmagában nem is feltétlenül lehet a másikra nézve döntő következtetést levonni.

[85] 2. Nem alkotmányjogi, hanem tisztán polgári jogi érveléssel, de a fenti megfontolásokhoz hasonló eredményre jutott a Pécsi Ítéltáblának a Bírósági Döntések Tárában közzétett 2013. márciusi ítélete is (Pf.VI.20.776/2012/5.): „Az interneten hozzáférhető honlap fenntartója (közvetítő szolgáltató) akkor tartozik polgári jogi felelősséggel a honlapra mások által feltöltött ún. kommentek jóhírnevet sértő tartalmáért, ha a tudomásszerzést követően haladéktalanul nem intézkedik a jogsértő tartalom eltávolítása iránt.”

[86] Az ítélet indokolása az oldal fenntartójának, illetve szerkesztőjének a komment sérelmezett tartalmának ismeretében hozott döntését tekinti lényeges elhatárolási ismerévnnek, és ezáltal az alkalmazott értelmezés – az Ektv. kifejezett hivatkozása nélkül is – gyakorlatilag a értesítési-eltávolítási szabálynak megfelelő felelősségi alakzatot érvényesít: „A felperes az alperessel szemben személyiségi jogvédelmet nem az alperes által kifejezett gondolati tartalom, hanem az ismeretlen személyek által ahhoz fűzött megnyilatkozások (kommentek) miatt kért, és mint ezeknek teret engedő személyt kívánta az alperest polgári jogi felelősségre vonni. A jóhírnév megsértésének külön nevesített törvényi esetei közül nyilvánvalóan nem illeszthető az alperes magatartására a valótlán tényállítás és a való tény hamis színben való feltüntetése. A híresztelés megvalósulásának a vizsgálata során pedig figyelemmel kell lenni arra, hogy a magyar jog fogalomrendszerében a híresztelés valaminek mint hírnev széles körben mások számára való továbbadása, másokkal való közlése (A magyar nyelv értelmező szótárának III. kötete, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1960., 263. oldal.). Következésképpen híresztelésnek a hír továbbadása, azaz a gondolatnak a közlése, az

értesülés megosztása minősül (BDT2012. 2742.). Ez aktív és tudatos magatartást feltételez, vagyis a jogot sértőnek a tudata át kell fogja a jogsértő tényállítást, illetve véleménynyilvánítást, és azt kommunikatív módon saját tudattartalomként kell a nyilvánossággal megosztania. A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy felelősséggel tartozik-e a honlap üzemeltetője (fenntartója) az ott mások által elhelyezett tartalmakért, az adott esetre szűkítve konkrétan az ún. kommentek tartalmáért.

[87] A jelen esetben az alperes képes a jogsértő tartalom eltávolítására, moderálhatja a kommenteket. Feltéve, hogy tudomást szerez azok jogsértő jellegéről. Az nem várható el a honlap üzemeltetőjétől, hogy folyamatosan figyelemmel kísérje az összes hozzászólást, bejegyzést – különösen nagyobb tartalomszolgáltatók esetében. Az viszont mindenképpen elvárható, hogy ha tudomására jut, hogy jogsértő tartalom került az általa üzemeltetett honlapra, azt távolítsa el mihamarabb. Ha nem törli, azzal kifejezésre juttatja, hogy egyetért a jogsértő tartalommal. Ebben az esetben pedig a fent adott általános szempontok szerint is megvalósítja a Ptk. 78. §-ában írt jóhírnév-sértést.

[88] A perbeli esetben legkésőbb a keresetlevél kézbesítésével tudomást szerzett az alperes a felperest sértő kommentekről. Az alperes a személyiségi jogi jogsértést azáltal valósította meg, hogy nem távolította el a felperes által nála kifogásolt, őt sértő bejegyzést/bejegyzéseket.” [BDT2013. 2904]

[89] 3. A többségi Indokolás [61] bekezdésében arra az álláspontra jut, hogy más felelősségi elbírálás alá esik a (vita)fórumot, közösségi oldalt, blog platformot (a továbbiakban összefoglalóan: „web 2.0”) üzemeltető fenntartó.

[90] Egyetértek az indokolás által jelzett elhatárolással, hogy ilyen esetekben mindenképpen megszorítóan érvényesíthető a kommentekért viselt felelősség. Egyes internetes oldal-típusokon a hozzászólási lehetőség ugyanis nem is az oldal fenntartója által szerkesztett és közzétett tartalmakhoz kapcsolódóan, „kommentként” biztosított, hanem a „felhasználó által létrehozott tartalom” a meghatározó vagy kizárólagos [pl. (vita)fórumok, közösségi oldalak]. Ezeken az oldalakon az előzetes moderáció megkövetelése gyakorlatilag végrehajthatatlan. Ahogy az indítványozó is rámutat: fizikailag lehetetlen sok résztvevőjű vagy rövid reakcióidejű, parázs vitát folytatni előzetes moderációs rendszerben. Ilyen szolgáltatások esetén az előzetes moderáció bevezetése – a felhasználói tartalom időben késleltetett továbbítása miatt – adott esetben a szolgáltatás lényegét ásná alá, vagy ahol nem, ott a mindenre kiterjedő moderáció biztosításának hatványozott erőforrásigénye miatt a szolgáltatástípus ellehetetlenüléséhez vezethetne.

[91] Álláspontom szerint ugyanakkor a többségi Indokolás fenti hivatkozott részében nem azonosíthatóak teljesen világosan azok az ismérvek, amelyeknek megfelelő internetes oldalakkal szemben nem érvényesíthető a jelen ügyben a többségi Indokolás által arányosnak minősített felelősségi alakzat.

[92] Egy közösségi portált egészében senki nem szerkeszt, ugyanakkor az adott felhasználói fiókokhoz kapcsolódó tartalmat a felhasználó szerkeszti; ugyanez vonatkozik a blog platformok és a platformon létrehozott konkrét blogok viszonyára is. A felhasználói fiók, illetve a blog tulajdonosa az általa kezelt felületek vonatkozásában jellemzően más felhasználóknak is különféle szintű közzétételi, illetve szerkesztési jogosultságokat adhat. Az a tény, hogy a web 2.0-s oldalak célja a kommunikáció, egyáltalán nem zárja ki, hogy tájékoztatási igénnyel lépjenek fel: közösségi oldalakon – bár mennyiségét tekintve még mindig a személyes felhasználás a meghatározó –

felhasználói fiókja egyre több intézmények, szervezetnek vagy közszereplőnek van, ahol egyfelől az érdeklődők hatékony elérésén keresztül meghatározott témakörben a tájékoztatás, másfelől ezzel kapcsolatban a visszajelzések fogadása is célja a felhasználóknak. A tájékoztatás és az ezzel kapcsolatos eszmecsere nem kizáró, hanem kiegészítő igényként is jelentkezhet és jelentkezik. Jellemzően a nyilvánosság mértéke is a felhasználó beállításaitól függ, tehát lehet bárki számára, az adott szolgáltatás felhasználói számára vagy csak meghatározott felhasználók számára hozzáférhető a tartalom, közlés. A blogok túlnyomó többsége nyilvános, bárki számára hozzáférhető, jellemzően az intézmények, szervezetek, közszereplők közösségi oldalai is azok. [93] Mindezek alapján az sem volt egyértelmű a többségi indokolásban, hogy a vizsgált perben érintett internetes oldal fenntartóval szemben – a többségi Indokolás paradigmáján belül – mely elvi ismérvek alapján volt arányos annak a felelősségi alakzatnak az alkalmazása, amely majd más internetes oldalak fenntartóival szemben – a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek védelmével összhangban, remélhetőleg – más ügyekben már esetleg nem lesz összhangban az Alaptörvénnyel.

Budapest, 2014. május 27.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró